

Steg 4 • Gruppblad A • Framsidan

1993 Nelson Mandela och F. W. de KlerkGrupp om fyra
22 min

Två män som stod på var sin sida i Sydafrika: en frisläppt fånge och landets president.

Er uppgift

Var priset rätt? Bedöm priset med bara det kommittén visste då.

- 1 **Välj** de tre viktigaste kraven ur parens sex. **Skriv** dem i fråga 1.
- 2 **Läs** framsidan högt i gruppen.
- 3 **Ringa in** i fråga 2 och **skriv** varför.
- 4 **Vänd inte bladet** förrän läraren säger till.

1 Gruppens tre krav

1. Priset ska gå till den som ...

Motiveringen 1993

För deras arbete för ett fredligt slut på apartheidregimen och för att ha lagt grunden till ett nytt demokratiskt Sydafrika.

Det här visste kommittén

- Apartheid var lagar som delade upp Sydafrikas invånare efter hudfärg. Den svarta majoriteten fick inte rösta i riksdagsvalen.
- Nelson Mandela ledde kampen mot apartheid. Han satt i fängelse i 27 år och släpptes 1990.
- F. W. de Klerk var Sydafrikas president. Hans regering släppte Mandela och började förhandla.
- Under 1993 kom de överens om ett första val där alla vuxna skulle få rösta. Valet hade ännu inte hållits.

Priset ges som ett erkännande av deras ansträngningar och som ett löfte om stöd, i hopp om att vägen mot jämlikhet och demokrati snart ska nå sitt mål.

Nobelkommittén, oktober 1993 (översatt)

Bilden: F. W. de Klerk och Nelson Mandela i Davos, januari 1992. World Economic Forum, CC BY-SA 2.0

2 Uppfyller priset era tre krav? **Ringa in.**

Ja, alla tre

Delvis

Nej

Vi tycker det eftersom ...

Vänd inte bladet förrän läraren säger till. ☺

4

F
A
C
I
T

I

E
F
T
E
R
H
A
N
D

Gruppblad A · Baksidan

Det hände sen

April 1994	Sydafrikas första val där alla vuxna fick rösta. Mandelas parti ANC vann.
Maj 1994	Mandela blev president. De Klerk blev en av två vicepresidenter i en gemensam regering.
1996	Sydafrika fick en ny grundlag. En sannings- och försoningskommission började utreda brotten under apartheid.
1999	Mandela lämnade makten efter en mandatperiod, som han hade lovat.

Källor: Nobelkommitténs pressmeddelande 1993 (nobelprize.org), Encyclopædia Britannica, South African History Online.

3 Nu vet ni vad som hände sen. Står ni fast vid er bedömning? Ringa in.

☐ Vi står fast☐ Vi ändrar oss

Läs upp för klassen

4 Kommitténs beslut

Skriv om priset var rätt. Ge två belägg från kortet. Det här läser ni upp för klassen.

Vi anser att priset var ... eftersom ...

Innan ni läser upp

- ☐ Ni säger om priset var rätt.
- ☐ Ni ger två belägg från bladet.
- ☐ Ni säger om ni ändrade er efter vändningen, och varför.

4

F
A
C
I
T

I

E
F
T
E
R
H
A
N
D

Steg 4 • Gruppblad B • Framsidan

2019

Abiy Ahmed

Grupp om fyra
22 min

Etiopiens premiärminister sedan 2018.

Er uppgift

Var priset rätt? Bedöm priset med bara det kommittén visste då.

- 1 **Välj** de tre viktigaste kraven ur parens sex. **Skriv** dem i fråga 1.
- 2 **Läs** framsidan högt i gruppen.
- 3 **Ringa in** i fråga 2 och **skriv** varför.
- 4 **Vänd inte bladet** förrän läraren säger till.

1 Gruppens tre krav

1. Priset ska gå till den som ...

Motiveringen 2019

För hans ansträngningar för fred och internationellt samarbete, och särskilt för hans avgörande initiativ för att lösa gränskonflikten med grannlandet Eritrea.

Det här visste kommittén

- Etiopien och Eritrea krigade mot varandra 1998 till 2000. Efter kriget fanns ingen fred mellan länderna på nästan 20 år.
- Abiy Ahmed blev premiärminister i april 2018. I juli 2018 kom han och Eritreas president överens om att sluta fred.
- I Etiopien släppte Abiy tusentals politiska fångar, tog bort censuren av medier och lovade fria val.

Säkert tycker en del att årets pris delas ut för tidigt. Nobelkommittén anser att det är nu som Abiy Ahmeds ansträngningar förtjänar ett erkännande och behöver uppmuntran.

Nobelkommittén, oktober 2019 (översatt)

Bilden: Abiy Ahmed håller sitt tal i Oslo, december 2019. Bair175, CC BY-SA 4.0

2 Uppfyller priset era tre krav? Ringa in.

Ja, alla tre

Delvis

Nej

Vi tycker det eftersom ...

Vänd inte bladet förrän läraren säger till. ↺

4

F
A
C
I
T

I

E
F
T
E
R
H
A
N
D

Gruppblad B · Baksidan

Det hände sen

- November 2020** Krig bröt ut i Tigray, en region i norra Etiopien, mellan regeringens armé och Tigrays ledare. Eritreas armé stred på regeringens sida.
- 2021** FN och människorättsorganisationer rapporterade om svåra övergrepp mot civila från flera sidor, och om svält.
- Januari 2022** Nobelkommittén skrev att Abiy Ahmed som premiärminister och pristagare har ett särskilt ansvar att avsluta kriget. Priset hade getts utifrån de förväntningar som fanns 2019.
- November 2022** Etiopiens regering och Tigrays ledare skrev under ett avtal om att sluta strida, i Pretoria i Sydafrika.

Källor: Nobelkommitténs pressmeddelande 2019 och uttalande 13 januari 2022 (via NPR), FN:s råd för mänskliga rättigheter, Afrikanska unionen.

3 Nu vet ni vad som hände sen. Står ni fast vid er bedömning? Ringa in.

☐ Vi står fast

☐ Vi ändrar oss

Läs upp för klassen

4 Kommitténs beslut

Skriv om priset var rätt. Ge två belägg från kortet. Det här läser ni upp för klassen.

Vi anser att priset var ... eftersom ...

Innan ni läser upp

- ☐ Ni säger om priset var rätt.
- ☐ Ni ger två belägg från bladet.
- ☐ Ni säger om ni ändrade er efter vändningen, och varför.

4

FACIT I EFTERHAND

Steg 4 • Gruppblad C • Framsidan

1999 Läkare utan gränser

En organisation som skickar läkare och sjuksköterskor till krig och katastrofer.

Grupp om fyra
22 min

Er uppgift

Var priset rätt? Bedöm priset med bara det kommittén visste då.

- 1 **Välj** de tre viktigaste kraven ur parens sex. **Skriv** dem i fråga 1.
- 2 **Läs** framsidan högt i gruppen.
- 3 **Ringa in** i fråga 2 och **skriv** varför.
- 4 **Vänd inte bladet** förrän läraren säger till.

1 Gruppens tre krav

1. Priset ska gå till den som ...

Motiveringen 1999

Som ett erkännande av organisationens banbrytande humanitära arbete på flera kontinenter.

Det här visste kommittén

- Läkare utan gränser grundades 1971 av franska läkare och journalister.
- Organisationen menar att alla som drabbas av en katastrof, oavsett om den är naturlig eller orsakad av människor, har rätt till vård.
- Den arbetar fristående från stater och säger öppet ifrån när den ser övergrepp.
- Kommittén skrev att arbetet kan skapa öppningar för kontakter mellan parter som står mot varandra.

Bilden: Läkare utan gränser i Lima, Peru, 2021. Ovruni, CC BY-SA 4.0

2 Uppfyller priset era tre krav? Ringa in.

☐ Ja, alla tre

☐ Delvis

☐ Nej

Vi tycker det eftersom ...

Vänd inte bladet förrän läraren säger till. ↺

4

FACIT
I
EFTERHAND

Gruppblad C · Baksidan

Det hände sen

December 1999

I sitt tal i Oslo kritiserade organisationen Rysslands bombningar av civila i Tjetjenien.

Efter 1999

Prispengarna användes till arbete för billigare och bättre mediciner mot sjukdomar som drabbar fattiga människor.

Oktober 2015

Ett av organisationens sjukhus i Kunduz i Afghanistan bombades av amerikanskt flyg. 42 människor dödades.

I dag

Organisationen arbetar fortfarande i krig, epidemier och katastrofer runt om i världen.

Källor: Nobelkommitténs pressmeddelande 1999 (nobelprize.org), Läkare utan gränser (msf.org, doctorswithoutborders.org).

3 Nu vet ni vad som hände sen. Står ni fast vid er bedömning? Ringa in.

Vi står fast

Vi ändrar oss

Läs upp för klassen

4 Kommitténs beslut

Skriv om priset var rätt. Ge två belägg från kortet. Det här läser ni upp för klassen.

Vi anser att priset var ... eftersom ...

4

F
A
C
I
T

I

E
F
T
E
R
H
A
N
D**Innan ni läser upp**

- ☐ Ni säger om priset var rätt.
- ☐ Ni ger två belägg från bladet.
- ☐ Ni säger om ni ändrade er efter vändningen, och varför.

Steg 4 • Gruppblad D • Framsidan

1991 Aung San Suu Kyi

Ledare för demokrati rörelsen i Burma, som i dag heter Myanmar.

Grupp om fyra
22 min

Er uppgift

Var priset rätt? Bedöm priset med bara det kommittén visste då.

- 1 **Välj** de tre viktigaste kraven ur parens sex. **Skriv** dem i fråga 1.
- 2 **Läs** framsidan högt i gruppen.
- 3 **Ringa in** i fråga 2 och **skriv** varför.
- 4 **Vänd inte bladet** förrän läraren säger till.

1 Gruppens tre krav

1. Priset ska gå till den som ...

Motiveringen 1991

För hennes fredliga kamp för demokrati och mänskliga rättigheter.

Det här visste kommittén

- Burma styrdes av militären. Kommittén kallade regimen brutal.
- Aung San Suu Kyi ledde en demokrati rörelse som bara använde fredliga medel.
- Hennes parti vann valet 1990 stort, men militären släppte inte makten.
- Hon satt i husarrest och kunde inte ta emot priset själv. Kommittén ville också visa stöd för alla som kämpar för demokrati med fredliga medel.

Bilden: Aung San Suu Kyi talar i Yangon, november 2011. Htoo Tay Zar, CC BY-SA 3.0

2 Uppfyller priset era tre krav? Ringa in.

Ja, alla tre

Delvis

Nej

Vi tycker det eftersom ...

Vänd inte bladet förrän läraren säger till. ↺

4

FACIT I EFTERHAND

Gruppblad D • Baksidan

Det hände sen

2010 och 2012

Hon släpptes ur husarresten 2010. År 2012 höll hon sitt tal i Oslo, 21 år efter priset.

2016

Hon blev landets ledande politiker, men militären hade kvar stor makt.

2017

Militären angrep rohingyer, en muslimsk minoritet. Över 700 000 flydde till Bangladesh. FN:s utredare talade om folkmord. Hon kritiserades för att inte ta avstånd.

December 2019

Hon försvarade Myanmar mot anklagelser om folkmord i FN:s domstol i Haag.

Februari 2021

Militären tog makten i en kupp och fängslade henne.

Om priset

Nobelkommittén har sagt att priset inte kan tas tillbaka. Det gäller det hon gjorde fram till 1991.

Källor: Nobelkommitténs pressmeddelande 1991, nobelprize.org om nomineringar och regler, FN:s flyktingorgan UNHCR, Al Jazeera 11 december 2019.

3 Nu vet ni vad som hände sen. Står ni fast vid er bedömning? Ringa in.

☐ Vi står fast

☐ Vi ändrar oss

Läs upp för klassen

4 Kommitténs beslut

Skriv om priset var rätt. Ge två belägg från kortet. Det här läser ni upp för klassen.

Vi anser att priset var ... eftersom ...

Innan ni läser upp

- ☐ Ni säger om priset var rätt.
- ☐ Ni ger två belägg från bladet.
- ☐ Ni säger om ni ändrade er efter vändningen, och varför.

4

FACIT I EFTERHAND